

XIII.

TO BREVE FRA LAURIDS GRAM.

Af Johan Jørgensen.

Laurids Gram er vel især bekendt for den biografi han har skrevet af sin berømte broder, historikeren Hans Gram³. Imidlertid fortjener han også at mindes som en dygtig skolemand⁴ og en samvittighedsfuld præst.

³) Vita Johannis Grammii, Hans Grams Levned beskrevet af hans Broder og Fostersøn Laurids Gram .. udg. af det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie ved Bjørn Kornerup (1942) .. s. XLI ff. findes en levnedsskildring af L. Gr., jfr. tillige Danske Magazin 7 R. V, 74 ff.

⁴) Bjørn Kornerup, Ribe Katedralskoles Historie II (1952) s. 149 f. (med en prøve på L. Gr.s karakteristiske håndskrift) og s. 233.

1744 var han blevet sognepræst i Emmerlev, der da hørte til de kongerigske enklaver i Slesvig og lå under Ribe stift, hvis biskop på den tid var H. A. Brorson. Grams embedskorrespondance i Ribe bispearkiv vidner om hans humane og pligtopfyldende karakter, f.ex. hans iver efter at skaffe sin menighed bedre plads i kirken¹. Det er fra denne korrespondance de her meddelte breve er taget, og deres særegne karakter gør det formentlig forsvarligt at tage dem ud af helheden.

Det første brev er et nyt vidnesbyrd om, hvor nær Laurids Gram følte sig knyttet til broderen, der jo havde været ham i faders sted, medens det andet farves af en vis bitterhed, som står i forbindelse med hans ønske om at få kirken udvidet og med, at han følte sig trykket af, at patronatsretten over hans kirke — såvel som over andre af egnens kirker² — tilhørte grevskabet Schackenborg.

I.

Højædle og Højærværdige Hr. Biscop
Høygunstige Patron!

Dend bevaagenhed, som Deres Højærværdighed stedse har opmuntret mig med, gjør at jeg friet søger til Dem i alle Tilfælde baade i Glæde og i Sorrig. Af det sidste Slax er nu efter Guds Villie faldet En Drøy Part i min og mines Deel, ved min Høyt Elskelige Broder Hans Grams Bortkaldelse. Hves Savn er mig saa meget des Smerteligere, som Hand fra min Barndom af har opfødet mig, bestandig siden staaet mig bie med Raad og Daad, saa jeg end som et Menneske gjorde mig det Haab, at mine smaae Drenge med Tiiden skulle kommet over og lært noget meere hos ham, end mit Ringe Skibs Rum havde kundet tage imod. Men nu er det forbie, og jeg maae lade mig nøye med dend Trøst, at ingen skal, med Guds Hielp giøre mig eller dem ondt for hans Skyld.

Da ellers Hr. Assessor Kall, som Secretarius Consistorii har

¹) Jfr. Sonderjydske Maanedsskrift 4 Aarg. s. 49 ff. — allerede i et brev af 9/11 1747 var L. Gr. gået ind for sagen.

²) Jfr. J.L. Bobé, G. Graae og Fr. Jürgensen West, Danske Len (1916) s. 89 ff.

ved Skrivelse fordret mig over til Kiøbenhavn at møde ved Stervboens første aabning, som er ansat til d. 19 Mart. saa falder herved min underdanige begiæring, at Deres Høyærværdighed vilde meddele mig Deres Permission dertil og ellers værdige mig at være Deres bud, i fald jeg ved samme Leylighed med nogen Ting kunde have den Lykke at viise, det jeg er med ald Soumission

Deres Høyædle Høyærværdigheds
Høy Gunstige Patrons
underdanige Tienner
Laur. Gram.

Emmerlew d. 4 Mart. 1748

Landsarkivet Aabenraa. Ribe bispearkiv Møgeltønder Herred ad Reg. Nr. 7 og 8 Capsa 20. 1853—1778.

II.

Høyædle og Høyærværdige Herr Biscop.
Høy Gunstige Patron!

I underdanig Lydighed af Deres Høyærværdigheds Ordre skal jeg, saasnart dend tilstundende Beededag er forbie, baade fra mine Embedsbrødre og mig see at faae affærdigede til Hr. Cancellie Raad Hoffman De Historiske Efterretninger, som Mand kand og maae være ved. Thi jeg skulle ikke draget saa længe i dermed, dersom det havde været her beskaffet, som paa andre Steder. Men at skrive: at De Fornemmeste Geistlige fik Deres Gode Jordegods Forbyttet ved Grævskabets Oprettelse; at Præsten i Emmerløw maae levere dend samme deel af Sit Tiendebyg at føres hen til Skachenborg eller Gram, som Bisco-perne fik af dette Kald i Gammel Tiid; Og at vi her i Sognet har en bedrøvelig Mangel paa Kirke Rom, som hidtil dags ikke ved Dend beste Anvendte Troefaste Fliid og Vigilance har kundet raades boed paa; Det har jeg ikke kundet faae i mit arme hoved eller Frygtagtige Hierte, saa tit jeg har tænkt paa dette Arbeyde. Alleneste til ald Lykke talte jeg forgangen Dag med Dend Oprigtige Hr. Proust Clausen¹ af Wisbye, og fik at viide af ham, at bemeldte Hr. Cancellie Raaden var Tilfreds med at faae ungefær Saadanne Relationer, som T.T. de Thura erholdt for nogen Tiid siden. Hvilket giver mig Haab om des snarere at

¹) Iflg. O. Fr. Arends, Gejstligheden i Slesvig og Holsten . . I, 145, skal den i brevet omtalte provst Clausen (Johan Hieronymus Clausen, præst i Visby 1754—78) først 1763 være blevet herredsprovst.

kunde gjøre ham fyldest og ikke forvolde Deres Høyærværdighed meere Møye dermed, da det gjør mig ondt nok hvad som allerede er skeet, i det jeg ønsker indtet hellere, end at findes stedse med Ald Soummission

Emmerløw d. 5 Maj:	Deres Høyædle Høyærværdigheds
1756	Underdanige Tiennere
	L: Gram.

Landsarkivet Aabenraa. Ribe bispearkiv Møgeltønder hrd. ad Reg. Nr. 7 og 8 Capsa 20. 1583—1778.
